

TARIFFNEMNDA

PROTOKOLL 1/2017 – TARIFFNEMNDAS VEDTAK 5. JANUAR 2017 OM FORTSATT ALLMENNGJØRING AV TARIFFAVTALE FOR JORDBRUKS- OG GARTNERINÆRINGEN

Innledning

Saken gjelder videreføring av allmenngjøring av Overenskomsten for jordbruks- og gartnerinæringen. Det vises til forskrift 27. november 2014 nr. 1481. Tariffnemnda har mottatt til behandling LOs begjæring av 9. september 2016 om fortsatt allmenngjøring av tariffavtale for jordbruks- og gartnerinæringene. Nemnda sendte saken på høring 11. oktober med høringsfrist den 16. november. En enstemmig nemnd fattet 5. januar 2017 vedtak om fortsatt allmenngjøring.

Høringsrunden

LO har ingen merknader utover det som fremkommer i begjæringen. *Fellesforbundet* støtter LOs begjæring om fortsatt allmenngjøring. Forbundet har noen merknader til forskriften § 3, og påpeker at bestemmelsen bør endres i tråd med endringer i den underliggende overenskomsten. Når det gjelder Tariffnemndas spørsmål til høringsinstansene om det er utfordringer knyttet til praktiseringen av forskriften § 3 første ledd, bokstav a) om avlønning av ferie- og innhøstingshjelper, viser Fellesforbundet til at partene i tariffavtalen ved årets tariffoppgjør ble enige om å nedsette et utvalg i kommende tariffperiode for bl.a. å arbeide videre med spørsmålet om ansiennitet for ferie og innhøstingshjelp. Fellesforbundet viser til dette arbeidet for nærmere avklaring.

NHO viser generelt til at det ved en videreføring av allmenngjøringsforskrifter må påvises et behov for allmenngjøring som kan forankres i forhold i bransjen. NHO konstaterer at det i høringsnotatet vises til at Arbeidstilsynet fortsatt avdekker brudd på forskriften. NHO legger til grunn at nemnda vil vurdere dokumentasjonen i sin helhet samt forholdsmessigheten av et vedtak. Når det gjelder Tariffnemndas forespørsel i høringsbrevet hvorvidt det kan oppstå usikkerhet om hvordan lønnsbestemmelsen i forskriften § 3 første ledd, bokstav a) om avlønning av ferie- og innhøstingshjelp skal praktiseres, viser NHO til at det er et bevisst valg fra Tariffnemnda å ikke allmenngjøre en ansiennitetsbestemmelse. NHO angir to alternative forslag til løsning dersom Tariffnemnda finner grunn til å presisere forskriften.

NHO Mat og Drikke har en merknad knyttet til forståelsen av den underliggende tariffavtalens bestemmelse om godskriving av praksis for ferie- og innhøstingshjelp. Landsforeningen er av den oppfatning at en arbeidstaker må være sammenhengende ansatt minst 8 uker hver enkelt sesong for å opparbeide ansiennitet. Fellesforbundet har ikke vært enige i en slik forståelse av tariffavtalen, opplyser NHO Mat og Drikke. I et forsøk på å komme til enighet om hvilken forståelse som skal legges til grunn har partene i årets oppgjør protokollert nedsettelse av et utvalgsarbeid som bl.a. skal adressere denne problemstillingen.

Norsk Gartnerforbund (NGF) støtter en midlertidig forlengelse av allmenngjøringen. NGF er opptatt av at det skal være anstendige arbeidsvilkår i Norge og mener at allmenngjøringen er et gode for felles konkurransevilkår. Norsk grøntproduksjon er ifølge NGF under hardt press i konkurranse med tilsvarende utenlandske produksjoner i.o.m. det

forhold at norske lønnskostnader ligger langt over alle land Norge handler med, og fordi tollvernet stadig svekkes.

Norske Landbrukstenester (NLT) viser til høringsuttalelsene fra NHO og NHO Mat og Drikke. NLT opplyser at de ikke har mottatt tilbakemeldinger som tilsier at det er problemer med å praktisere lønnsbestemmelsen i forskriften § 3 første ledd, bokstav a).

Norges Bondelag støtter forslaget om fortsatt allmenngjøring av tariffavtalen Bondelaget er opptatt av at arbeidstakere i jordbruk og gartneri skal ha ryddige og forutsigbare arbeidsvilkår. Det er mange arbeidsintensive produksjoner i bransjen, og behovet for innleid arbeidskraft er derfor betydelig i visse perioder. En allmenngjøring av tariffavtalen vil i den sammenheng være nyttig både for arbeidsgiverne og arbeidstakerne, ifølge Norges Bondelag.

Norsk Bonde- og Småbrukarlag støtter begjæringen om allmenngjøring som et nødvendig tiltak for å oppnå likeverdige lønns- og arbeidsvilkår innenfor jordbruks- og gartnerinæringen.

Spekter sier at de ikke ønsker å avgi høringssvar i denne saken.

Arbeidstilsynet opplyser at det i perioden 2014 til november 2016 er gjennomført 407 tilsyn i bransjen. I de gjennomførte tilsynene avdekkes det relativt hyppig avvik knyttet til allmenngjøringsregelverket. Avviksgraden varierer de siste tre årene mellom 4 og 14 prosent, dvs. at det er funnet avvik i vel 1 av 10 kontrollerte virksomheter. Det er gitt totalt 23 reaksjoner i den angitte perioden, hvorav 4 er fulgt opp med pressmidler. Videre opplyser tilsynet at de relativt ofte finner at utsendte arbeidstakere blir trukket i lønn for blant annet losji, uten at det er mulig å angi hvor utbredt problemet er. Arbeidstilsynet ser positivt på at Tariffnemnda tar opp spørsmålet om fastsettelse av lønn for ferie- og innhøstingshjelp i forskriften § 3 bokstav a), da tilsynet opplever det som utfordrende å føre tilsyn med bestemmelsen.

Finansdepartementet (FIN) skriver i sitt høringsbrev at allmenngjøring kan føre til økt lønnsnivå i uorganiserte virksomheter. Høyere lønnsnivå betyr lavere lønnsomhet og redusert etterspørsel etter arbeidskraft. Dette kan ifølge FIN ramme arbeidstakere med lav produktivitet, språkutfordringer osv. FIN viser til at ledigheten blant arbeidsinnvandrere er langt høyere enn for majoritetsbefolkningen. Behovet for allmenngjøring bør også ses i lys av andre virkemidler, påpeker FIN, og viser til at bedrede kontrollordninger under Arbeidstilsynet, politiet og skatteetaten samt et godt samspill mellom instansene, også er viktig for å unngå uverdige lønns- og arbeidsvilkår. *Utenriksdepartementet og Landbruks- og matdepartementet* har ingen merknader.

Videreføring av allmenngjøring – Tariffnemndas vurderinger

Tariffnemnda finner etter en samlet vurdering av dokumentasjonen fremlagt i forbindelse med nemndas behandling av LOs begjæring om fortsatt allmenngjøring at det er grunn til å tro at utenlandske arbeidstakere utfører arbeid på vilkår som samlet sett er dårligere enn det som gjelder etter Overenskomst for jordbruks- og gartnerinæringene. Vilkårene for fortsatt allmenngjøring etter allmenngjøringsloven § 5 anses oppfylt. Nemnda har særlig lagt vekt på at Arbeidstilsynet i perioden 2014 - 2016 har gjennomført 407 tilsyn i bransjen, og funnet relativt hyppige avvik knyttet til allmenngjøringsregelverket. Avviksgraden har variert mellom 4 til 14 prosent, dvs. at det er avvik i vel 1 av 10 kontrollerte virksomheter.

Arbeidstilsynet har gitt 23 reaksjoner overfor virksomheter i bransjen i den nevnte perioden, hvorav fire er fulgt opp med pressmidler. Tariffnemnda har videre lagt vekt på at partene i bransjen støtter opp om fortsatt allmenngjøring av tariffavtalen.

Forskriftens lønnsbestemmelse for ferie- og innhøstingshjelp

Nemnda ba i høringsrunden særskilt om høringsinstansenes syn på lønnsbestemmelsen i forskriften § 3 første ledd, bokstav a) ferie- og innhøstingshjelp, og hvordan bestemmelsen praktiseres. Høringsinstansene har noe ulikt syn på bestemmelsen. Partene i tariffavtalen opplyser at det er nedsatt et utvalg som bl.a. skal arbeide med problemstillinger knyttet til denne bestemmelsen i tariffperioden. Fellesforbundet viser i sitt høringssvar til dette arbeidet for en nærmere avklaring. Tariffnemnda viser til tidligere vedtak av 20. september 2010 hvor det fremkommer at det er et bevisst valg fra nemndas side at ansiennitetsbestemmelsen i tariffavtalen ikke er allmenngjort. Begrunnelsen var blant annet at forståelsen av ansiennitet er omstridt mellom partene. Slik nemnda ser det bør ikke nemnda gjøre endringer i forskriften på et punkt hvor det er uenighet mellom partene, og særlig ikke når partene har adressert uenigheten ved å nedsette et utvalg som skal se på saken i tariffperioden. Nemnda finner likevel grunn til å presisere at forskriften § 3 a må være slik å forstå at arbeidstaker som ansettes på kontrakt med en varighet på 12 uker, skal gå over til høyere lønssats dersom kontrakten hos samme arbeidsgiver blir forlenget utover de 12 ukene.

Unntak fra allmenngjøringforskriftenes virkeområde

Tariffnemnda er blitt gjort oppmerksom på at det kan være uklart hvordan de allmenngjorte forskriftenes virkeområdebestemmelser skal forstås i situasjoner der tariffpartene har blitt enige om å overføre grupper av virksomheter fra den tariffavtalen som ligger til grunn for forskriften til en annen tariffavtale. Problemstillingen er reist av tilsynsmyndighetene. Etter det Tariffnemnda har fått opplyst, oppstår imidlertid slike situasjoner nokså sjelden.

Tariffpartene står i utgangspunktet fritt til foreta slike disposisjoner.

Allmenngjøringsforskrifter bygger alltid på en tariffavtale, og det er etablert praksis at ved tvil om tolkningen av forskriften skal det ses hen til den underliggende tariffavtalen. På denne bakgrunn er det Tariffnemndas vurdering at partenes felles beslutninger om hvem tariffavtalen skal gjelde for, også må få betydning for allmenngjøringsforskriftenes virkeområde.

Tariffnemnda legger derfor til grunn at dersom en arbeidsgiver- og arbeidstakerorganisasjon med innstillingsrett beslutter at arbeidstakere ved bestemte bedrifter skal få sine lønns- og arbeidsvilkår regulert av en annen tariffavtale enn den som lå til grunn for forskriften da denne trådte i kraft, vil allmenngjøringsvedtaket ikke lenger kommer til anvendelse for de arbeidstakere som omfattes av overføringen til annen tariffavtale. Det legges til grunn at arbeidstakere som omfattes av overføring til en annen tariffavtale i forskriftens virketid, i praksis vil være sikret tilnærmet likeverdige lønns- og arbeidsvilkår som tidligere.

For at tilsynsmyndighetene skal kunne føre tilsyn med forskriften på en effektiv måte, må de gjøres kjent med tariffpartens beslutninger om å overføre grupper fra en tariffavtale til en annen. Partene bør derfor umiddelbart underrette de aktuelle tilsynsmyndighetene om slike beslutninger.

Tariffnemndas vedtak

Med hjemmel i lov 4. juni 1993 nr. 58 om allmenngjøring av tariffavtaler mv. har Tariffnemnda truffet vedtak om videreføring av allmenngjøring av Overenskomst for jordbruks- og gartnerinæringene og fastsatt ny forskrift.

Tariffnemndas vedtak innebærer at forskrift om allmenngjøring av tariffavtale for jordbruks- og gartnerinæringene videreføres med justerte lønssatser. For nærmere omtale og begrunnelse for forskriften vises til Tariffnemndas opprinnelige vedtak 27. mars 2009 om allmenngjøring av tariffavtale for jordbruks- og gartnerinæringene.

Oslo, 5. januar 2017

Johan Kr. Øydegard

Steinar Holden

Giuditta Cordero-Moss

Knut Bodding

Kurt Weltzi

Forskrift om allmenngjøring av tariffavtale for jordbruks- og gartnerinæringene

Fastsatt av Tariffnemnda 05.01 2017 med hjemmel i lov 4. juni 1993 nr. 58 om allmenngjøring av tariffavtaler m.v. (allmenngjøringsloven) § 5.

Kap. I. Innledende bestemmelser

§ 1. Grunnlaget for allmenngjøring

Forskriften er fastsatt på grunnlag av Overenskomsten for jordbruks- og gartnerinæringene 2016–2018 mellom Næringslivets Hovedorganisasjon og NHO Mat og Drikke på den ene side og Landsorganisasjonen i Norge og Fellesforbundet på den annen side.

§ 2. Virkeområde og gjennomføringsansvar

Forskriften omfatter jordbruks- og gartneriarbeid, hagesenter, planteskolearbeid og lager/terminalarbeid, samt alle fag innenfor området landbruk, naturbruk og naturforvaltning som naturlig utføres innenfor næringen.

Forskriften gjelder ikke for lærlinger og personer på arbeidsmarkedstiltak.

Arbeidsgiver og den som i arbeidsgivers sted leder virksomhet som utfører arbeidsoppdrag som nevnt i første ledd skal sikre at bestemmelsene i forskriften gjennomføres.

Kap. II. Lønns- og arbeidsvilkår

§ 3. Lønnsbestemmelser

Arbeidstakere som utfører arbeid i henhold til § 2, skal minst ha en lønn per time på kroner:

a) Ferie- og innhøstingshjelp

Arbeidstakere under 18 år: 93,15

Over 18 år: ansatt inntil 12 uker 113,15

Over 18 år: ansatt mellom 12 – 24 uker (3-6 mnd.) 118,65

Arbeidstakere over 18 år som er ansatt mer enn 6 mnd. skal ha lønn som ufaglært fast ansatt, jf. § 3 b)

b) Fast ansatte arbeidstakere

Ufaglærte arbeidstakere: 133,05

Arbeidstakere under 18 år: 102,65

c) *Tillegg for fagarbeidere: 11,-*

d) *Helge-/helligdagstillegg*

Røktere/avløsere i fast turnus

Det betales et tillegg på 25 % per arbeidet time

1) mellom lørdager klokken 13 og søndager klokken 24

2) mellom klokken 13 og 24 jul- og nyttårsaften

3) mellom klokken 00 og 24 på bevegelige helligdager og 1. og 17. mai.

e) *Praktikanter som har inngått skriftlig opplæringsavtale med arbeidsgiver*

Praktikanter lønnes med minst 70 % av satsen for ufaglært fast ansatte arbeidstakere, jf. litra b)

Ytelser som betales som refusjon av utgifter som faktisk er påløpt på grunn av utsendingen, for eksempel reiseutgifter, kost og losji skal ikke regnes som lønn etter forskriften.

§ 4. Regulering av lønn i forskriftens virketid

Tariffnemnda kan endre satsene i § 3 som følge av tariffrevisjoner.

Kap. III. Fravikelighet mm.

§ 5. Fravikelighet

Forskriften kommer ikke til anvendelse dersom arbeidstaker samlet sett er omfattet av gunstigere lønns- og arbeidsvilkår i henhold til avtale eller etter det lands rett som ellers gjelder for arbeidsforholdet.

§ 6. Lønns og arbeidsvilkår i lov eller forskrift

Bestemmelser i lov eller andre forskrifter som vanligvis gjelder for arbeidsforhold, kommer også til anvendelse for arbeidsforhold som omfattes av forskriften her, herunder

- lov 17. juni 2005 nr. 62 om arbeidsmiljø, arbeidstid og stillingsvern mv.

(arbeidsmiljøloven)

- lov 29. april 1988 nr. 21 om ferie og

- lov 26. april 1947 nr. 1 om 1 og 17 mai som høgtidsdager.

Forskriften gjelder med de begrensninger som følger av lov 17. juni 2005 nr. 62 om arbeidsmiljø, arbeidstid og stillingsvern mv. (arbeidsmiljøloven) § 1-7.

Kap. IV. Ikrafttreden mm.

§ 7. Ikrafttreden og opphør

Forskriften trer i kraft fra kunngjøring i Norsk lovtidend.

Forskriften opphører å gjelde 1 måned etter at Overenskomsten for jordbruks- og gartnerinæringene 2016 - 2018 mellom Næringslivets Hovedorganisasjon og NHO Mat og Drikke på den ene side og Landsorganisasjonen i Norge og Fellesforbundet på den annen side blir avløst av ny tariffavtale, eller hvis Tariffnemnda treffer nytt vedtak om allmenngjøring av tariffavtalen, jf. allmenngjøringsloven § 7.

Forskrift 27. november 2014 nr. 1481 om allmenngjøring av tariffavtale for jordbruks- og gartnerinæringene oppheves fra kunngjøring av denne forskrift.